

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sønderjydsk Maanedsskrift

Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland

ved Cl. Eskildsen og H. Lausten-Thomsen.

INDHOLD:

Nicolai Svendsen: Oprindelsen til de danske Bogsamlinger i Nordslesvig. — Rømøs borgervæbning i 1807. — Cl. E.: Præsterne Jens Mickelsen og Gregers Hansen Stafning. — L. N. Lund: Stavedskov. — Samleren.

Nr. 2. — 1. AUGUST 1929. — 6. Aarg.

KJØBENHAVNS HANDELSBANK

KJØBENHAVN
ETABLERET 1873

Aktiekapital (fuldt indbetalt) . . Kr. 50.000.000
Reservefond - 31.016.061

FILIALER I:

AABENRAA - AARHUS - ESBJERG - GRAASTEN
HADERSLEV - HORSSENS - KALUNDBORG - ODENSE
RANDERS - RØNNE - SØNDERBORG - TOFTLUND
TØNDER - VIBORG - VARDE

Biler udlejes H. Jensen Toft

altid pæne og under pålideligt

Førerskab.

Ogsaa over Grænsen.

Humlekærren, Tønder

Tel. 255.

Indmeld Dem i

„Historisk Samfund for Sønderjylland“

og tegn Abonnement paa

„Sønderjydske Maanedsskrift“

Oprindelsen til de danske Bogsamlinger i Nordslesvig.

Af Nicolai Svendsen, Tønder.

I sit store Værk „Da Sønderjylland vaagnede“ fortæller P. Lauridsen om de Bøger, han som Barn midt i forrige Aarhundrede fandt paa sin Faders og Naboens Boghylde under Loftsbjælken. Det var Olger Danskes og Karl den Stores Krønike, Historien om Trolldmanden Faust, Uglspil o. s. v. Der fandtes ogsaa Viser „trykt i dette Aar“, belærende Fabler, Bastholms Prædikener og andre moraliserende Skrifter. Naar imidlertid Guldalderdigtningen forholdsvis hurtig udbredtes i det danske Sønderjylland, skyldtes det, efter hvad P. Lauridsen ligeledes oplyser, de for Danskhedens Fremme saa fortjente Mænd som Professor Flor og Redaktør P. C. Koch. Næsten samtidig med „Dannevirkes“ Stiftelse i 1838 begyndte Flor saaledes at arbejde med Oprettelsen af de første smaa danske Bogsamlinger for Menigmand, først spredt og famlende, senere i Samraad med Koch med fast Haand. Sidstnævnte undfangede Tanken om Laanebogsamlinger i Byerne som Haderslev og Aabenraa, paa Landet i det stærkt truede Angel og paa saa sydlige Punkter som til Eksempel i Landsbyen Læk i Tønder Amt.

Forehavendet blev imidlertid først en Folkesag, da Kandidat Nis *Hanssen*, Søn af en Landbolsmand og Gæstgiver i Øster Højst, tog fat og gjorde det betydningsfulde Skridt at samle femten andre Slesvigere til et Møde 11. April 1839 hos Pastor Chr. Fred. Brorson i København for at oprette en Forening til dansk Læsnings Fremme i Slesvig. Ved denne Lejlighed affattedes en Henvendelse til Landsmænd i Hjemmet om at tiltræde en Indbydelse, som senere skulde blive offentliggjort. Da denne Begivenhed er af historisk Interesse og har særlig Betydning i vore Dage, da Bogsamlingerne Landsdelen over er bleven en saa vigtig Faktor i Oplysningens og den kulturelle Brydnings Tjeneste, skal Indbydelsen her aftrykkes ordret efter Nr. 5 af det lidet kendte danske „Følgeblad til Lyna“ for 4. August 1839. Den lyder saaledes:

Indbydelse.

For at den danske Literaturs mange herlige Frembringelser kunne i et større Omfang end hidtil blive tilgængelige for dens Venner i Slesvig, og den opvakte og tænkende Almuesmand sammesteds gives mere Lejlighed til at forskaffe sig en gavnlig og behagelig dansk Læsning, indbyde undertegnede Slesvigere herved deres Landsmænd og Andre, der have Interesse for den danske Almues Oplysning og det danske Folkesprogs Uddannelse i vort Fødeland, til at stifte en Forening, hvis Virksomhed skal bestaa i: a) at begrunde og understøtte Læseselskaber, Almuebibliotheker og lignende Indretninger i forskellige Egne af Slesvig; b) at uddele gode danske Bøger, hvoriblandt ogsaa Bibler; c) at aabne den directeste og letteste Vei til at forskaffe vore Landsmænd saadanne danske Skrifter, som de maatte ønske.

Vi tillade os at foreslaa det aarlige Bidrag til i det mindste en halv Species og modtage med Taknemmelighed, hvad man af Interesse for Sagen vil yde mere, saavel i Penge som Bøger. Saasart de udsendte Indbydelser til Subscription ere komne tilbage, vil Foreningens Virksomhed strax træde i Kraft.

Riegels, Generalkommissair, fra Nordborg, i Snoghøi pr. Middelfart. — *Brorson*, Professor og Sognepræst ved Garnisonskirke, fra Døstrup, Bredgade Nr. 192 i Kjøbenhavn. — *Quaade*, Oberstlieutenant, fra Geltingen. — *Ekkersberg*, Professor, fra Ulderup Sogn. — *Gerlach*, Captain, fra Ekkernförde. — *With*, Lector og anden Lærer ved den kongelige Veterinair-skole i Kjøbenhavn, fra Bedsted. — *Schiern*, Oberstlieutenant, fra Slesvig. — *H. C. Lassen*, Cand. theol., fra Feldsted Sogn, Adelgade Nr. 246 i Kjøbenhavn. — *Johansen*, Klokker ved Holmens Kirke, fra Olderup Sogn. — *I. A. Hasselberg*, Cand. jur., fra Sønderborg, Hyskenstræde Nr. 33 i Kjøbenhavn. — *I. N. Meier*, Seminarielærer i Skaarup, fra Stepping Sogn. — *N. Hanssen*, Student, fra Højst Sogn, Squaldergade Nr. 230 i Kjøbenhavn. — *Damm*, Institutbestyrer, fra Agerskov Sogn. — *A. Baggesen*, Captain, født paa Augustenborg Slot. — *Nissen*, Major, fra Skjærbæk. — *Nissen*, Rittmester, fra Skjærbæk.

* * *

Efterat vi underhaanden havde henvendt os til vore Venner og Bekjendte i Slesvig for at overtøye os om, at vort Forehavende ikke stod i Modstrid med vore Landsmænds Anskuelser, have vi til vor Glæde modtaget tydelige Beviser for, at vore Bestræbelser ikke ere blevne misforstaaede, idet Følgende paa vor Opfordring ere tiltraadte Selskabet, nemlig:

Pastor *Ahlmann* i Guderup, Kjøbmand *Ahlmann* i Gravensteen, Krigsraad *Baumann* i Sønderborg, Toldcontrolleur *Boldt* paa Holnis, Stænderdeputeret *Bonefeld* ved Sønderborg, Skolelærer *Brock* i Auenbølle, Skolelærer *Brodersen* i Skovlund, Agent *Bruun* i Aarø Sund, Skolelærer *Carlsen* jun. i Ulkebølle, Gaardmand *N. Christensen* ved Sønderborg, Pastor *Christiansen* i Medelby, Pastor *Christiansen* i Skarrild, Skrivelærer *Christiansen* i Sønderborg, Agent *Dittmer* paa Rennberg, Capellan *Fangel* i Hagenberg, Pastor *Fedderson* i Nørrehaksted, Pastor *Fehr* i Stepping, *O. Fischer* paa Prøvegaarden, Professor *Flor* i Kiel, *P. Frederichsen* paa Vonsild Mark, Cantor *Grimm* i Sønderborg, Justitsraad *Gyrsting* i Haderslev, Skolelærer *Hansen* paa Augustenborg, Skolelærer *Hansen* i Dynnevith, Glarmester *Hasselberg* i Sønderborg, Cand. theol. *Hjorth* i Broager, Skolelærer *Jacobsen* i Sønderborg, Pastor *Janssen* i Haderslev, Pastor *Jensen* i Bau, Skolelærer *Jessen* i Stenderup, Conferentsraad *Johannsen* i Haderslev, Skolelærer *Johansen* i Nordborg, Interimslærer *Johansen* i Sønderborg, Skolelærer *P. Jørgensen* i Guderup, Skolelærer *J. P. Jørgensen* i Kjær, *M. P. Juhl* i Hoppei, Raadmand *Iversen* i Sønderborg, Gaardmand *I. Iversen* i Kjær, Gaardmand *H. H. Kaad* i Tandslet, Pastor *Karstensen* i Dybbel, Skolelærer *Kjær* i Sommersted, Skolelærer *Kloster* i Rørkjær, Degn *A. Kloster* i Sommersted, Kjøbmand *P. C. Koch* i Haderslev, Landmand *J. L. Koch* i Thiset, Pastor *Kragh* i Lintrup, Gaardmand *H. Hansen* i Lysabel, Handelsbetjent *H. O. Lind* i Haderslev, *J. Ludvig* paa Fobeslet Mark, Synsmand *M. Madsen* i Oxbølle, Dr. *Manicus* i Ekkernførde, Etatsraad *Manthey* i Sønderborg, Skomager *M. Matzen* i Sønderborg, Overkrigscommissair *Mechlenborg* paa Holnis, Farver *E. Nissen* i Haderslev, Lieutenant *Owesen* i Kjøbenhavn, fra Adelbye, Professor *Paulsen* i Kiel, Skolelærer *Paulsen* i Sønderborg, Kjøbmand *P. Petersen* i Odense, fra Als, Pastor *Petersen* i Oxbølle, Skolelærer *Raben* i Tyrstrup, Pastor *Randbøll* i Skrydstrup, Justitsraad *Reimuth* i Odense, fra Als, Deputeret Borger *Reimuth* i Sønderborg, Krigsraad *Riegels* ved Nordborg, Gaardmand *P. F. Samsoe* i Sommersted, Degn *Schmidt* i Østerlinnet, *H. P. Schmidt* paa Christiansdal, *N. H. Schmidt* paa Kromberg, Justitsraad *Schrader* i Haderslev, Major *Simesen* i Haderslev, Lieutenant *Siemsen* i Kjøbenhavn, Regimentschirurg *Smith* i Sønderborg, Provst *Stephensen* i Broager, Gjæstgiver *Sørensen* i Thiset, *H. Clausen Sørensen* i Ulkebølle, Degn *Thomsen* i Ulderup, Pastor *Tolderlund* i Vonsild, Premierlieutenant *Wernich* i Sønderborg, Kammerjunker *Wimpfen* fra Glücksborg, Pastor *Wolf* fra Maugstrup.

Da det heraf vil kunne sees, at vor Indbydelse har fundet Gjengklang i alle Classer af Samfundet og i alle Egne af det danske Slesvig, saa give vi nu vor ovenstaaende Opfordring en større Almindelighed. Paategnede Planer bede vi tilsendte een af de førstnævnte Indbydere til Midten af September; og bede vi Alle, som med Bidrag af passende Bøger ville understøtte vort folkelige Foretagende, at henvende sig til een af Medindbyderne Brorson, With, Lassen, Hasselberg og Hanssen, hvis Adresser desaaarsag ere vedføjede.

Kjøbenhavn, den 19. Juli 1839.

De Førstnævnte.

Leibbibliothekar Chr. Sørensen i Haderslev er villig til at modtage Subscription og Løfte om Bidrag.

* * *

Denne Opfordring efterfulgtes af en enestaaende Virksomhed. I det første Forretningsaar kunde Foreningen sende 6000 Bøger, deriblandt den klassiske Skønlitteratur, over til de nydannede Læseforeninger og Bogsamlinger i Nordslesvig, beretter P. Lauridsen. Inden Aaret var omme, dannedes 38 nordslesvigske Læseforeninger og Biblioteker. I de første 4 Aar oversendte Foreningen 20 000 Bind, og der dannedes omtrent 60 Bogsamlinger fra Lintrup og Spandet mod Nord til Bustrup i Grumtofte Sogn i Angel og Nørre Haksted i Syd. Herved en Trediedel af Nordslesvig var saaledes forsynet med Bogsamlinger, sædvanligvis bestyret af Præster, Lærere eller Gaardmænd.

Jeg kan her nøjes med at henvise til 3. Bind af nævnte Værk af P. Lauridsen, i hvilket der gives udførlige Oplysninger om Sagens Udvikling, og til Aargang 1889 af „Sønderjydske Aarbøger“, hvor der findes en kort, af H. P. Hanssen forfattet Levnedstegning af Bondesønnen Nis Hanssen fra Højst, der var født 1808 og døde 1866 som Sognepræst i Sottrup paa Sundeved. Han var paa mange Maader virksom for det danske Sprogs Bevarelse og Hævdelse. Et Billede af ham burde hænges op i vore Biblioteker som den, der først af alle skabte Betingelserne for, at en stor Del af Befolkningen paa et tidligt Tidspunkt kunde faa Adgang til dansk Læsning.

Hvem kan oplyse nærmere om de øvrige Underskrivere af Opraabet? --

Rømøs borgervæbning i 1807.

A. M. List i Tagholm på Rømø ejer et dokument af følgende ordlyd:

„Da vort kiære Fæderneland i denne Tid trues og anfaldes med Krig af den engelske Nation, og det desårsag kan befrygtes, at vort fattige Ejland vil blive antastet af fiendtlige Skibe Capere og Røvere, saa have Sønderlandets Beboere frivillig besluttet sig til med fælleds Hielp at gjøre Fienden al muelig Modstand, og til den Ende forenet sig om at iagttage følgende Punkter:

1) Ved de 2de Larmstænger, som ere opreiste ved Havnebye og paa Vraae Bierg, skal bestandig Dag og Nat, saa længe Fiendtligheden varer og Overfald kan befrygtes, holdes Vagt af 2de voxne Personer, i det mindste een Mandsperson og een Qvindesperson, som skulle give Signal, naar noget formodende fiendtlig Skib eller Fahrtoy nærmer sig Landet, ved at give 3 Flinte Skud og om Dagen paa Stangen at heyse et Flag, og om Natten en antændt Lanterne, hvilke begge til den Ende maa holdes tilrede ved Larmstængerne, saavelsom Fyrtoy og Svovelstikker til at antænde Lygterne med. —

2) Saasart Signal gives, samles til et bestemt Sted alle Sønderlandets Beboere, i det mindste een Person fra hvert Huus, forsynede, efter Muelighed, med Skydegevæhrer, samt Krudt og Kugler, hvo, som ikke kan forskaffe sig disse eller ey kan bruge dem, maa derfor ikke indfinde sig ubevæbnet, men medbringe enten en god Høefork, en Sabel om den haves eller i det mindste en god Prygel eller Stav. —

3) Enhver, som mærker det givne Signal, bør tilkiendegive det for sine Naboer, paa det ingen af Uvidenhed skulle udeblive eller holde sig tilbage. —

4) Saa snart Folket er samlet til den bestemte Plads, gaaer Toget den nærmeste Vey til Strandkanten paa den Side, hvor Fahrtoyet eller Skibet merkes eller befindes at nærme sig. —

5) Bliver man overbeviist om, at det er virkelig fiendtlig Skib, som søger Landet, gives nyt Signal, ved at heyse nok et Flag eller Lanterne under det første for at sammenkalde flere Folk, da saa mange, som kan bære Vaaben og Værge, bør villigen og saa hastig som muligt ile derhen, hvor de øvrige er forsamlede, paa lige Maade, som forhen meldt ved bevæbnede. —

6) Da det er fornødent, at der holdes Orden i Toget, men dette ikke lader sig gjøre uden Anførere, saa udvælges af Landets fornøftigste Mænd foruden Landfogden Peder Hanssen Tønnis 8 andre, hvilke bør holde den fornødne Orden og hvis Commando eller Befaling de øvrige, uden Modsigelse bør lyde. —

7) For at Toget kan gaae des ordentligere, inddeles Sønderlandets Folk i 4 Klasser eller Partier, som hver have sine Anførere, nemlig 1. Tagholm, Kromes, Kirkebye, Nør og Østerheede af Anders Michelsen Liest og Isack Hanssen Carl, 2. Vraae og Østerheede af Hans Hanssen Carl junior og Peder Jørgensen, 3.

Mølbye, Sønderbye og Vestergaard under Anførsel af Jørgen Jørgensen Degn og Engelbert Pedersen og 4. Østerbye, Duhn og Havnebye af Peder Christian Bundes og Jesper Pedersen Degn. —

8) Naar det er fornødent, anfører enhver af disse Formænd sine Tropper fra de bestemte Samlingspladser til den ved Signalet betegnede Strandkyst. Og paa det Toget kan have nogenlunde Anseelse af Disciplin, bør enhver Formand føre sin Division i Geleder eller Rader ligemange i hver, hvilket især bør have Sted, saa snart man kommer udenfor Biergene, og det er troeligt, at Toget kan synes med Kikkerter fra Skibet. Saa bør de marsirende holde deres Gevær, af hvad Slags det end er, i opreyst Stelling og støttet mod Skulderen, deels for at kunde falde Fienderne i Øynene, deels for ikke at skade nogen dermed, i hvilken sidste Henseende især maa bruges al mulig Forsigtighed. —

9) Alle og enhver er forpligtet til at viise frivillig og utvungen Lydighed mod Anførerne, og følge den Raad og Orden, de ere stillede udi, uden at ville løbe fra et til et andet Sted. —

10) For Overhørighed eller Ulydighed og Forsømmelse bør være fastsat Straf: ikke af Slag eller Stokkeprygel, hvortil ingen af Anførerne i nogen maade bør være berettiget, men samme er dem aldeles formeent, under mulkt af 2 rd. for hvert Slag de tilføye nogen, hvem det end er: men en Pengemulkt fra 2 sk. til 2 rd. efter Omstændighederne bør være Straffen for Gienstridighed etc.

11) Da begge Menighedens Præster og Siælesørge have lovet og paataget sig, ikke allene i alting, at være behjælpelige med Raad og Daad; men endog frivillig træder ind i de Subordineredes Tal, og i paakommende Nødstilfælde, saavidt deres Embedsforretninger tillader det, ville gjøre fælleds Sag med Landfolket; saa ventes, at alle og enhver følger deres Exempel, og i ingen Maade viser Overhørighed. —

12) Skulde derfra fiendtlige Skibe eller Capere, og Røverfartøyer gøres nogen Landgang sees derhen, at Blodsudgydelse, saa vidt muligt forebygges; hvørfør ingen voldsom Angreb skeer paa de landsatte, førend disse selv gjøre Angreb, eller førend dertil gives Befaling af Anførerne. — Ved Landgangen bør 2 eller flere, som forstaae og tale det engelske Sprog nærme sig til dem, for at lade sig underrette om, hvem de ere, og i hvad Hensigt de lande; befindes det da, at de ere Engelske Folk, commanderes en Trop af Mandfolk, dobbelt saa mange i det mindste, som de landsattes Antal, der bestræbe sig for at fange dem uden Blodsudgydelse. Skulle endnu flere lande fortares i ligemaade med disse, og saa fremdeles. —

13) 'Da Nørlandets Beboere ligeledes have foreenet sig til fælleds Forsvar mod fiendlig Angreb, og det formedelst Mængden af Landsens Fiender kunde agtes fornødent at kalde dem til Hielp, eller at vi komme dem til Undsætning; saa bør i denne Henseende paa begge Sider gives et 3^{die} Signal, der giver tilkiende, at den signaliserede Deel af Landet fordrer den andens Bistand, hvilken ved et lignende Signal tilkiendegiver, at de have forstaaet hinanden og derpaa iile de kaldende til Hielp; men dette Signal bør i Forveyen være aftalt imellem begge Parter, paa det ikke Feyltagelse skal finde Sted, for Exempel: det Nederste kunde stryges, og derpaa igien opheyses under det første. —

14) Da Signalerne ikke allene have til Hensigt at advare Landets Beboere om den overhængende Fare; men og tillige dem, som boe paa det Fastland lige over for os, ogsaa fremdeles, er det ikke nok, at det første Signal gives fra een Larmstang, men det bør i alle Tilfælde gives og besvares ligedan fra alle Landets Larmstænger, som det og fra Fastlandet vil blive besvaret paa sin Maade, og kunde maaske have den Nytte for os, at vi endog erholdt Understøttelse og Bistand fra hiin Side Færgeløbet. —

15) Fremmede, Betlere og andre, som kommer her til Landet, bør nøye agtes paa om saadanne ikke maaskee ere fiendtlige Speydere, og hvis de ikke kune foreviise Pas eller gjøre tilfulde Rigtighed for deres lovlige ærende her, da strax bortvises; er det mistænkelige Personer, bør de anholdes og overleveres Øvrighederne; Til den Ende er enhver af Landets Indvaanere ikke allene berettiget, men endog pligtig til, at fordre ubekjendte Fremmede til Regnskab for deres lovlige ærende her, og i fald nogen befindes fordægtig, da gjøre Anstalt til deres Paagribelse m. v. —

Rømøe, den 9de September 1807.

P. H. Tønns

Andres Michelsen Lest
Hack Hanssen Carl
Hans Hanssen Carl junior
Peder Jørgensen
Jurgen Jurgensen
Engelbert Pedersen
Peder Christian Bundes
Jesper Pedersen Degn

Selv om hovedindholdet af foranstående er gengivet af Thade Petersen i afhandlingen om Rømø i „Sønderjydske Årbøger“ 1906, side 69—71, har hele ordlyden dog så stor interesse, at det tør være på sin plads at offentliggøre hele det morsomme dokument. —

Præsterne Jens Mickelsen og Gregers Hansen Stafning.

Efter Pastor Jørgensens

„Chronik des Kirchspiels Døstrup“ ved C. I. E.

1. Jens Mickelsen.

Paa Tavlen i Kirken staar: „H. Jens Mickelsen 1641 efter hans Fader, var Præst 26 Aar, døde 1667. Aetatis 52“. Da Jens Mickelsen var døbt den 8. Oktober 1616 og døde ved Udgangen af Aaret 1667, passer det sidste altsaa ikke helt. Ligesom sin Næstforgænger, fra hvem han havde arvet Navnet, studerede Jens Mickelsen i Rostock, hvor han i Juli 1639 blev immatrikuleret som „Janus Michaelis Cimber“. Allerede 2 ¹/₂ Aar efter blev han, som han selv fortæller, præsteviet, og 14 Dage efter, paa Nytaarsdag 1642, sang han sin første Messe i Døstrup Kirke.

Pastor Jens Mickelsen var to Gange gift. „Anno 1642 Støed mit Bryllup met *Karen Pedersdaatter* Aff Ballum, lige paa tre foldighedtz Søndag copulerede os Hr. Peder i Medolden.“ Karen Pedersdatter var en Datter af Delefoged Peder Tygsen og Hustru An Pers i Ballum. I Ægteskabet med hende havde Jens Mickelsen følgende Børn:

1) „1643 den 18. Martii Bleff mit første Barn och Kierre Daatter *Madelene* fød Paa en Løffuerdag for Dominica Judica og Bleff Christenitt aff H. Peder i Meolden Paa Palme Søndag. Hindis Faderer och Fadersker: Truels Pederssen i Skadtz, Anders Tamssen i Balgom och Niels Jenssen ibidem. E. V. F. Meregreta Paa Søndergaard i hindis Kierre Moders Sted, Meregreta H. Sørensen i Roagger, Helwig Mattiis Ved Bredbro, Ann Peders i Winum min Søster. Barnet bleff fød efftermiddag, som Jeg Vaar i Kircken och Skreffte folckit Ved 4 Slett. Och ligesaa Palme Søndag och Mandag i demmel Vg Vaar der en *stor sne* oc frøst, føg och Knøg, saa Mand kunde iche see sig for, Kunde Gripe Raffne och Skadder och andre fugle i Husse och laader. Saa Mand kunde Anden Dag dereffter neplig for sne kome Vdaff sit egen Hus, ja Sneden Skulte Mange Husse. Deus Miserare nostris oia in natura mutantus, quod wergit ad vasperum. — Paa langfreddag oc Skærtorsdag om naatten Vaar det sadan *Frøst*, at di Aag den Ny Altertaffle i styckvis til Kircken Paa Sledder, som paa Skertorsdag eodem anno bleff opsaatt 1643 den 30. Martii.“

Da der lige tales om *Uvejr*, skal ogsaa meddeles, hvad samme Præst skriver om et lignende Uvejr, der indtraf 3 Aar senere, denne Gang dog ikke tæt ind under April, men i Januar: „Torsdag om naatten effter 3 Regum døde Hans Lauritzens søn i Wollum noe Hans Hansen, som Bleff berett om Dagen tilforn, oc stod hand i lig

i 8 dage formedelst Vsigelig sne och fog, saa det Vaar saa stor fog om Søndag I. post Epiphantias 1646, at ieg Haffde ichun X eller XII tilhører af Døstrup by.“ — Derimod skriver Jens Mickelsen mærkeligt nok ikke noget om den overmaade kolde Vinter i Begyndelsen af 1658.

Jens Mickelsens førstefødte Datter blev senere gift med Niels Lauritzen (Møller) i Harris, hun nævnes 1692 som „Malene Niels.“

2) 1647 Dom. 16 post Trinit. 3 octob. Ved den 6 Time efftermeddag Bleff min liden Søn *Michel* fød“ — Om denne Søn vides intet.

3) 1652 Die Mercurij post Dom. Misericord. d. 5. Martij hora fere 2da postmeridiana natus est filius meus *Petrus*“ Denne Søn døde allerede 1658.

1^{1/2} Uge efter dette lille Barns Fødsel døde Jens Mickelsens Hustru Karen i „hindis Alders 39. Hun leffde Venlig med mig Vdi 11 Aar. Gud giffue hinde en gledelig Opstandelse oc sanckes i Himrig Med glede for J. C. skyld. Hindis Lig bleff hederlige Jordet for Aalteret strax Ved den liden Norschriftte stoeel“

Allerede godt et Aar efter, 3. Pinsedag 1653, blev Pastor Jens Mickelsen gift med *Met Andersdatter*, Datter af hans Faders Stifbroder, Birkefoged Anders Thomsen og Hustru Gy Anders i Ballum. Med hende havde han 5 Børn.

- 1) *Anders*, f. 5. April 1655. Han nævnes 1688 som Anders Jensen af Tønder.
- 2) *Iffuer*, f. 15. Maj 1657. Findes ikke senere nævnt.
- 3) *Peder*, f. 13. Marts 1660. Nævnes heller ikke senere.
- 4) *Cathrin*, f. 13. August 1664. Gift med Nissenius Pedersen Wedel, Stiffaderens Efterfølger i Døstrup.
- 5) *Hans*, f. 6. April 1667. Nævnes 1690 som Hans Jensen af Odense.

Jens Mickelsen er den første Præst i Døstrup, der har efterladt sig en nøjagtig Fortegnelse over *Præstens Indtægter*. I Arkivet ligger en Afskrift af „Præstebog udi Lø-Herred, hvorudi Præsters og Gejstliges visse og uvisse Indkomst og Oppebørsel under hvers egen Haand rigtig og sandfærdig er optegnet“ af 1649. Deri staar følgende om Indtægterne af Døstrup Præsteembede:

„1) *Korntiende* tager Kirken halvparten ved Præsten, og efter gamle kongelige Bevillinger have Sognemændene aftinget med hende og give aarlig 22 Ørtig Rug og 22 Ørtig Byg, 11 Skjepper i hver Ørtig. Men for Tag og Fodrings Skyld tager Præsten sin Part i Kjer-ven, kan somme Aar faa ligesaa meget ren Korn, undertiden mindre, undertiden en ringe Ting mere, ligesom Gud lader Kornet voxe til. — I dette Døstrup Sogn ligger 7 Byer. Døstrup By er 9 ¹/₂ hele Gaarde, i Winum 8 Gaarde, i Tording 2 Gaarde, i Orby 2 ¹/₂ hele

Gaarde, i Lourup 8 Gaarde, i Drengsted 7 1/2 hele Gaarde, i Wollum 2 1/2 hele Gaarde.

2) *Kvægtiende* gives intet Levende uden alene Lam, deraf tager og Kirken Halvparten, og kan Præsten faa til sin Part 7 eller 8 Lam, af hvert Føl gives Præsten 1 Skilling Lybsk, af hver Kalv 1 dansk Skill., af hver 2 Grise 1 dansk Skill., 3 Bisværme 1 dansk Skill., kan beløbe sig en ganske ringe Ting, Aarlig 3 eller 4 Mark Dansk.

3) Hver *Offerdag* 10 eller 11 Slettedaler i det Allerhøieste. *Barselkvinder* ofire, naar de gaee i Kirken, 3 Skill. Lybsk og deres Medfølgere 1 Søsling, kan Præsten faa til sin Part omtrent 2 Mark Dansk, thi Degnen tager den tredie Part. *Brudfolk* offre, ligesom de ere formuende, ere de rige, da giver Brud og Brudgom hver 1 Sletdaler, men ere de fattige, da give de hver 1 Rigs Mark.

4) *Smørbrød* tager Degnen den tredie Part, kan Præsten faa 3 Fjerdinger. *Oste* kan Præsten faa til sin Part 24, thi de ere mange, som give ingen Ost. Den tredie Part af Oste og Brød tager ogsaa Degnen efter gammel Skik og Brug. *Brød* faar Præsten 60, thi her ere ogsaa mange give ingen Brød i Sognet.

5) *Præstegaardsavling*: 7 eller 8 Td. Rugsæd, 6 Td. Bygsæd, 6 Skj. Boghvede, undertiden 4 Skj. Havresæd og undertiden aldeles intet.

6) *Høavling* til Præstegaarden 70 eller 80 Læs Hø, ligesom Gud lader det voxte og giver sin Fremvæxt, undertiden kan Præsten ikke faa over de 50 Læs, saasom af min Formands Bog kan noksom bevises, og alt det Hø, som bjerges til Præstegaarden, er idel Geesthø.

Præsten Jens Mickelsen oplevede de *skrækelige Krige*, som hærgede Landet, og maatte som meddelt i „Sdj. Maanedsskr.“ April 1929 endog i længere Tid holde sig skjult i Nørkær uden for Byen. Det har brudt hans Kraft, og hen imod Slutningen af Aaret 1667 døde han, næppe 52 Aar gammel. Hans efterlevende Enke var da 30 Aar gammel.

Ogsaa i hans Tid er der gjort noget for *Kirkens Udsmykning*. Som foranstaaende meddelt, fik Kirken et nyt *Alter* i 1643, og 1646 fik Kirken to nye *Klokker*, hvoraf den ene dog allerede fem Aar efter revnede.

2. Gregers Hansen Stafning.

Paa Tavlen i Kirken staar: „H. Gregers Hansen Stafning 1668, som ægtede S. H. Jens Mickelsens Efterleverske. 17 Aar. Døde 1685. Aetat. 46.“

Hans *Fader* var Hans Gregersen Ehn, født i Hemmet i Ribe Stift, Sognepræst i Stavning, Ribe Stift. Den 19. Juni immatrikuleredes Gregers Hansen Stafning ved Københavns Universitet. Hans *Brødre* var Nicolaus Hansen Stauning, Præst i Gjørding, og Lauge Hansen Stauning, Præst i Møgeltønder.

Den 12. Januar 1668 kaldte Fru Mette Rantzau paa Trøjborg Gregers Hansen Stafning til Præst i Døstrup. Her ægtede han sin Formands Enke, Mette, og efter 8 Aars Ægteskab fik de en Søn, ved Navn *Jens Gregersen*, der fra 1701 til 1754 var Præst i Visby, fra 1736 til 1743 Provst i Lø Herred. Andre Børn var der ikke i Ægteskabet.

Gregers Hansen Stafning maa have været en *fattig Mand*, da han kom til Døstrup. I Landsarkivet i Viborg opbevares en Bog, ang. Præsters, Provsters, Rectorers og Degnes Edsaflæggelse fra 1643 —1682, og det ses der, at han reterede med de 2 Rdlr., der skulde betales i Gebyr ved Edsaflæggelsen. Til hans Omkostninger ved Tiltrædelsen af Embedet i Døstrup bevilgedes ham i Følge Kirkens Regnskabsbog 52 Mark lybsk, vistnok i Stedet for det saakaldte „Manteloffer“, der ikke kendtes i Døstrup.

Gregers Hansen Stafning har i Døstrup ikke efterladt sig en Linie, skrevet med sin Haand. Han maa have været noget af en *Særling*. Joh. P. Brorson fortæller efter Sigende, at „han sad flittigt i sit Studerekammer og befattede sig saa lidet med Huussager, at han hvert Aar var ikke over 2 Gange i sin Baas. Det skete i hans Tid, at alle hans Kreaturer blev befængt med smitsom Syge, hvorfor Bymændene afkastede ham til sine syge Kreaturer et Stykke Jord, saa lang som Døstrup By er, norden for Byen, som endnu findes indkast*) og kaldes af alle fra den Tid af Skurve-Krog.“

Medens Gregers Hansen Stafning var Præst i Døstrup, foregik der store *Forandringer i Ejendomsforholdene*. Rigets Feltherre Hans Schack havde 1661 købt Møgeltønderhus og foretog nu store Jordkøb for at bringe Gaarden op paa mere end 2000 Tdr. Hartkorn, hvad der skulde til for at faa Godset op:højet til Grevskab. 1662 købte han en Gaard i Lovrup sammen med andre Gaarde, der tilhørte Frederik v. Arensdorf. Indtil 1672 købtes saa alle Gaarde i Døstrup og Vinum, der tidligere tilhørte Domkapitlet og Hospitalet i Ribe, ialt 7 hele Gaarde. Hans Schacks Søn Otto Diderik Schack fik derefter ved Erectionspatent af 23. Juni 1676 Møgeltønderhus ophøjet til Grevskabet Schackenborg. Grevens Fæstere fik alle deres Gaarde i saakaldt „*Superficiar-Fæste*“, d. v. s. de maatte købe Bygningerne og fik derved større Sikkerhed for, at Gaarden blev i Familien. Rigtignok var det i Tilfælde af, at Gaarden blev fæsteledig, ikke saa let at finde en ny Fæster til den.

I Gregers Hansen Stafnings Tid blev der 1683 „giordt En *Ny Kalck* och Disk aff Søloff forgyldt, koster penge 59 Rbdl., 2 Mark Lybsk.“

*) Da Joh. P. Brorson skriver dette, var Bymarken endnu ikke udskiftet.

Gregers Hansen Stafning døde 1685, kun 46 Aar gammel. Hans Enke, der dengang var 48 Aar gammel, overlevede sin anden Mand i 31 Aar og blev begravet den 24. Januar 1716. I Kirken hænger et *Epitaphium*, som hun har stiftet til Minde om sine to Ægtemænd og sig selv.

Stavedskov.

Sagn og Virkelighed.

Af L. N. Lund, Roager.

I en Udkant af Roager Sogn ind i Birkelev Bymark ligger Stavedskov. Oprindeligt har den måske ligget uden for Sognegrænsen, men ved at komme til at høre under Herregården Vesterbæk kom den til Roager Sogn. Sagnet fortæller, at dette skete ved en List, og at Navnet skal forstås anderledes, end man almindelig antager. Sagnet er blevet mig fortalt af afdøde Peter Nørgaard i Roager og lyder sådan:

Der var en Frue på Vesterbæk, der fik disse Jorder overladt til at tage en Afgrøde af. Om det var ved en Handel eller hun hyrede dem, husker jeg ikke bestemt. Hun skulde i hvert Fald ikke have dem længere end for en Afgrøde. Så såede hun Agern i Jorderne; og da så de små Træer begyndte at komme op, sagde hun: „Stå, bitte Skov!“ Det blev så til Ståbetskov eller Stabitskov, som senere blev Navnet på Skoven. Da Skoven blev stående, vedblev den at høre under Vesterbæk og her til Sognet. De to Skrivemåder Staved-Stavitskov og Stabitskov er begge to blevne brugte indtil for godt en 100 Aar siden, hvad der fremgår af Papirer i Præstegårdsarkivet*).

Et andet Sagn fortæller, at der gik en Løngang fra Vesterbæk og til Stavedskov. Dette er nu helt usandsynligt. I Øster Åbøllings Udskiftningsprotokol fra 1781 står der under de vestre Enges Opmåling „Nr. 9 er en liden Holm på Birkelevsiden ind ved „*Fruens Hange*“. Dette skal også være et Navn på Stavedskov. (Jævnfør Sagnet om Fruen, der satte sig i Besiddelse deraf).

I Præsten Chr. Schmidts Indberetning her fra Sognet fra Midten af det 18. Aarhundrede nævner han Stavedskov som „et lidet Skovhus, kaldet Stavedskov, formedelst en lille Skov, som ligger derved og tilhører det Castellisk-Rantzowske Herskab,“ (som dengang ejede Vesterbæk).

Ågård fortæller fra omkring 1814 derom: „Til Sognet (Roager) hører endnu et smukt Sted, kaldet Stavitskov, hvis Størrelse er omtrent

*) Navnet er naturligvis Sta-ved. Ved betyder Skov.

en liden Halvgård. Dette Sted har tilhørt Herregården Vesterbæk, hvor Ungkræet blev græsset om Sommeren. For henimod 40 Aar siden var det ganske omgivet af Skov. Huset var i Begyndelsen en Hyrdehytte, hvilken nu betydelig Ejendom den nuværende Besidders Fader købte for 1200 Rd. Fra Stavedskov gik der over Kirkeby Enge en Kirkesti; som i Følge Kirkeby Udskiftningsprotokol fra 1775 blev udlagt i Lamhoy. Af samme Protokol fremgår det endvidere, at der også har gået en Kørevej over Engene, men den vil de Kirkeby Bymænd nu ikke tilstede mere. Gården har Familiebegravelse på Roager Kirkegård.

Gården brændte for godt en Snes Aar siden i 1906 eller 07 og blev dengang flyttet længere i Sønder, så den nu ligger udenfor Roager Sogneskel. Men de af dens Jorder, der oprindeligt har hørt her under Sognet, hører hertil endnu, selv om de på det sidste nye Generalstabskort er bleven anbragt uden for Sognegrænsen. Af Præsten Schmidts Indberetning og efter hvad Ågård beretter, har Stavedskov ikke været en Adelsgård, som den i den sidste Udgave af Trap er bleven gjort til. Denne har endog henført en Adelsfamilie hertil, hvad der ikke kan passe. Den har ikke været andet end en Skov hørende under Adelsgården Vesterbæk, som her om Sommeren græssede sine Ungkreaturer og derfor havde en Hyrdehytte derovre til Vogteren. Men da siden Skoven forfaldt, vel som Følge af Ungkreaturenes Løsgang her, og Herregården udstykkedes, så er herovre også opstået en Bondegård, som vedblev at høre under Roager Sogn. Af Skoven står en Del endnu.

SAMPLEREN.

Kragen.

En Bonde, han spændte sine Heste for Plov,	Med Fjeren' der tækked' jeg atten Fag Hus,
Haj diddellum duddellum dallalla, saa saa han en Krage, som sad i et Træ,	saa det kunde holde for Regn og for Rus.
haj diddellum duddellum dallalla.	Af Tarmen, der snoed' jeg Takkel og Tov,
Saa hindt han sin Bøss' og lagde den paa Kind,	som der aa et Skib intet bedr' gørs behov.
saa skød han den Krage, som sad i det Træ.	Af Hovedet lavede jeg Kirkeklokker, af Næbet lavede jeg tynde Tapper.
Saa kom der Boj fra Bispens Gaard. Hvor gør du af den Krage, du skød i Gaar?	Aa æ Kød, det sålted' jeg ned i Bøtte og Fad, haj diddellum duddellum dallalla,

saa spiser vi det med Velbehag,
haj diddellum duddellum dallalla.

Helmi Tonnesen, Tønder.

Remse.

Mæ't

hun stáj' á æ Stæ't
á báj, te æ Vær vild læ't.

Så læ'det æ Vær,

så skend æ So'l,

så bæjst æ Kre',

vor Jæwwer

han sæwwet te Mæje.

Ved A. Bjerrum.

To Gaader (Gjættelser).

Dæ støj en Mand á Hasselhøj
og øjt øwe te Dannefrøj:

„Strøw hint Sølvskok, få lille
Birt løwe mæ lidt hvidt i æ Mund.“

(Løsning: Sølvskok er Hundens
Navn, lille Birt er Ræven, som
løber med en Gaas).

Æ kom ind, á inne (ingen) vå ind,
di ád á drák, á inne fæk Mad,
di slawes á drawes, á inne fik Hug,
dæ vå Lig i æ Hus, á inne vå død.

Løsning: Inne er en Piges Navn.

Chr.

**Da Præsten skød paa Præ-
dikestolen.** I Roager havde man
for mange Aar siden en Præst, der
holdt meget af at skyde med Revol-
ver. Stærerne var slemme i Kirse-
bærtræerne, og en Søndag Morgen
var han paa Jagt efter dem. Saa
kom Pigen løbende og sagde, at
han skulde skynde sig at komme i
Kirken. Præsten gemte Revolveren
i Lommen og gik. Midt i Prædi-
kenen slog han imidlertid ud med
Armene og kom derved til at røre
ved Alfrækkeren, saa Revolveren
gik af. For at se om Skuddet ikke
havde gjort Skade, dukkede Præsten
sig ned. En gammel Kone nede i

Kirken raabte da: „Strøv, strøv, kom
ud! Han laje igjen!“

Iver Hattens, Sølsted, ved Johanne Diebold,
Tønder.

Æ Svin. I Aaret 1848 var H.
C. Bruun Postmester og Færgemand
i Aarøsund, han var en god dansk
Mand, men Beværtningen i Færges-
gaarden var forpagtet til en tysk-
sindet Angelbo. En Formiddag i
Juli Maaned kom Søren fra Land-
boelstedet Brænbjerg i Øsby vand-
rende ned mod Færgegaarden, og
her mødte han den tyske Gæstgiver
paa Vejen til Haderslev.

„Naa, hvo ska do hen?“ spurgte
Søren ham.

„Aa, æ ska bare ne i æ Staj
aa hint nowe Svin“, svarede For-
pagteren.

Søren gik om paa sin Mark,
men da han om Eftermiddagen var
paa Hjemvejen til Øsby, mødte han
igen den tyske Gæstgiver, som kom
trækkende med en Flok tyske Fri-
skaremænd, der tilhørte det v. d.
Tannske Fricorps og som skulde
være Kystbevogtning.

„Naa“, sagde Søren til Tyskeren,
„var det di Svin, do var ne aa hint?“

Frederik Rudbeck, Aarøsund.

Den modige Dreng. Paa Haj-
strupgaard tjente der en Gang en
Dreng, som havde den Bestilling at
løbe Byærinder. Om Aftenen sad
han tit og talte med Karlene paa
Gaarden. De fortalte altid om Spø-
gelseser; men Drengen praledede af, at
han ikke var bange. Karlene prø-
vede tit paa at kyse ham, men det
lykkedes dem aldrig rigtig.

En Aften sagde Husbonden til
Drengen, om han ikke kunde løbe
ind til Bylderup med et Brev. Da
Drengen var borte, besluttede Kar-
lene at gøre ham bange. En af
dem lagde sig i Grøften med to
Flaver (Fladtørv), og da Drengen
kom tæt hen til ham, tændte han

lid i Lyngen og slog nu Tørvene mod hinanden, saa Gnisterne fløj til alle Sider. Drengen kom hen til Stedet, stillede sig foran det mærkelige og gav sig til at bede. Da Karlen i Grøften hørte det, blev han dristigere og gav sig til at hugge af alle Kræfter. Drengen bad videre, men da han mærkede, at Bønnen ikke hjalp, raabte han: „Hvis Jesus og hans hellige Navn ikke kan hjælpe, saa skal skam Satan og min knortede Kæp!“ Dermed begyndte han at hugge løs paa den ulykkelige Karl, som skyndte sig at komme op af Grøften.

Anne Mario Lorenzen, Rørkær.

Gengangerne fra Søndergaard. I Nørre Sejerslev er der en Genganger. Han går fra Gristoft og hen til et Hjørne af Medefennen, og her går han i Jorden. De siger, at det er en tidligere Ejer af Søndergaard, som svor falsk engang. Han vilde tilegne sig Gristoft, og derfor tog han Jord fra sin Have i Støvlerne, og så stod han på Gristoft og svor på, at han stod på sin egen Jord.

Søndergård ejedes engang for mange År siden af en Frue, der hed Karen Gørretes. Hun svor sig til Kogsbøl, og det var vist ikke helt ærligt, for da hun var død, vilde hun til at gå igen. Så blev hun nedmanet, men hun fik alligevel ikke Ro i Graven; nu sidder hun hver Nat på Kogsbøl Plads og spinder.

Efter Niels Gartnor, Nr. Sejerslev,
ved A. Bjerrum.

Ødegaarden ved Skast. Øst for Skast Kirke laa Ødegaarden. Da Wallensteins Tropper drog her igennem og kom tæt til Gaarden, gik Manden paa Gaarden ud og væltede alle Bikuberne, saa Soldaterne ikke kunde komme Huset

nært for Bierne. Men Fjenderne gik om paa den anden Side af Huset og stak det i Brand og indebrændte Folkene. Siden den Tid laa Gaarden hen som Ødegaard. Men der findes endnu Fenner paa Skast Mark, som er fra Ødegaarden, og der er ogsaa gamle Begravelsespladser paa Kirkegaarden, som har hørt til den.

Af en Skolestil.

Nord-Skast. Et Stykke Nord for Skast Kirke skal der have ligget en By, som kaldtes Nord-Skast. Denne By skal være uddød, da den sorte Død rasede her i det 14. Aarhundrede. For om ved 40 Aar siden stod der Nordvest for Kirken en Egepæl, der siges at være sat som et Minde fra denne Tid.

Af en Skolestil.

Den kloge Mand paa Rømø. For en Del Aar siden boede der i en By Nordvest for Skærbæk en Bonde. Han solgte sin Gaard og flyttede til Lovrup. Men det skulde han ikke have gjort, thi nu vendte Lykken ham Ryggen. Skønt de havde gode Køer paa Stalden, kunde de ikke kærne Mælken, og de kunde ikke engang faa den til at koge over. Folk sagde, at Manden skulde søge Hjælp, men han var en gudfrygtig Mand og vilde ikke gøre det. Først efter at Ulykken havde forfulgt ham et Par Aar, fik de ham til at skrive til den kloge Mand paa Rømø. Han kom og bad om Lov til at tilbringe Natten i Stalden. Næste Morgen, da Husbonden kom ud i Stalden, spurgte den kloge Mand: „Skal jeg sige dig, hvem der har tilføjet eder al den Ondskab?“ — „Nej“, sagde Manden, „det vil jeg ikke vide, bare du kan hjælpe os.“ — Da sagde den kloge Mand: „Om faa Dage vil en Ulykke ramme den, som har gjort eder dette.“ — To

Dage efter styrtede Konens Fader ned fra et Tag og brækkede Halsen, og saa kunde de forstaa, hvem der havde tilføjet dem det.

Georg Christenson, Jøysing.

— —

Hensat Brand. Midt i Søvang staar der et gammelt, stort Træ. Engang for mange Aar siden kom der en gammel Mand gaaende fra Solderup, og da han kom hen til Træet, saa han, at 5 store Gaarde stod i lys Lue. Men da han saa, at det kun var Forbrand, hensatte han Branden i det Træ, idet han sagde, at saalænge Træet stod, skulde Gaardene ogsaa staa. Nu har Ejeren af Træet savet Toppen af det, for at det ikke saa let skal blæse omkuld.

Hans Chr. Hanson, Bredevad Skole.

— —

Kromanden som Genganger. Der var engang en Kromand, som stod op om Natten og skrabede Havren fra de Heste, der var opstaldet hos ham. Da det engang blev opdaget, piskede man ham. Kort efter blev han syg og døde. Men han kunde ikke faa Ro i Graven, og om Aftenen, naar alt var gaaet til Ro, gik han hen til Hestestalden og skrabede Havren fra Hestene. Saa hentede man Præsten, som havde jordet ham, og han manede ham ned omme bag Døren. Men han kunde ikke faa ham helt ned. Saa hentede de en Kobberkedel og satte den over Hovedet paa ham og murede den fast. Siden den Tid kom han aldrig mere.

Anne Jørgenson, Bredevad Skole.

— —

Spindersken. Mellem Skast og Randerup er der en Bro. Under den sidder der en og spinder.

Af en Skolestil.

Spøgelsesdyr. 2 1/2 Kilometer Syd for Højt ligger der en stor Fenne, som hedder Hegofennen. I gamle Dage troede Folk, at der paa denne Mark løb et Vildsvin uden Hoved og med Gaffel og Kniv i Ryggen. Lige ved Siden af denne Fenne holdt der et hovedløst Føl til, og det var forbundet med Livsfare at gaa over den Mark ved Nattetid.

Hans Chr. Hanson, Bredevad Skole.

— —

Gengangeren fra Burkal Kirkegaard. Engang kom der en Vognmand kørende fra Tønder til Flensborg. Da han kom forbi Burkal Kirkegaard, saa han en hvid Skikkelse. Vognmanden gik over paa Kirkegaarden og kom lidt efter tilbage. Men da han vilde køre videre, kunde Hestene ikke trække Vognen. Nu vidste han intet andet Raad end at gaa til Præsten i Burkal. Denne sagde, at han skulde gaa op paa Kirkegaarden, og naar Spøgelset viste sig igen, skulde han spørge, hvad det gik der efter, og hvis det ønskede noget, skulde han opfylde Ønsket, for at det kunde faa Ro.

Da Manden kom op paa Kirkegaarden, kom Skikkelsen virkelig og forlangte, at Vognmanden skulde bære det til et Hus i Bov. Det gjorde han saa, og da de kom hen til Huset, gik Spøgelset ind ad Døren. Inde i Stuen laa der en syg, som ikke kunde dø. Gengangeren gik hen til Sengen og sagde: „Skal vi nu tilgive Synden?“ Den syge svarede: „Ja“. — „Ræk mig saa Haanden!“ sagde Gengangeren. — Men den syge i Sengen turde ikke og gav i Stedet for en Ende af Lagenet, og da Gengangeren tog det i Haanden, blev Lagenet svedent.

Da Vognmanden senere bar Spøgelset bort, var det blevet helt let, og da han kom hen til Vognen, kunde han nok køre.

Otto Jørgenson, Bredevad Skole.

Tønder Amts Centraltrykkeri

Østergade 40

Tønder

Telefon 141

Bog- og Akcidenstrykkeri
Formularlager - Bogbinderi

Udkommet er:

H. P. Hanssen:

ET TILBAGEBLIK

Barndom og Ungdom.

Kr. 7,75.

Bogen kan faas gennem

Hans Beck's Boghandel

Tønder.

Johs. Paulsen Schmidt's Boghandel, Tønder

Vestergade 67

Telefon 261

Stort Udvalg i Skønlitteratur, Fylde-
penne, Æskepost, billige franske
Raderinger og Lædervarer.

Hurtig

og præcis Besørgelse af alt indenfor Bog-, Kunst og Musik-Branchen
fra Indland og Udland.

I VESTSLESVIG

bør man læse

VESTKYSTEN.

Bil-

Traktor — Motor — Maskin

Smøre-

Olier

Fedt, Vognsmeørelse, Gear-
kasseolie og Drivremme

kun Ima Kvaliteter

CARL BORCH

Tønder

Telf. 44

V. J. LUND

Bogbinderi og
Protokolfabrik

TØNDER

Østergade 40

Over Gaarden

Alt Bogbinderarbejde
udføres hurtigt og solidt.

**LYS & KRAFT
RADIO**

STOREGADE 24 TLF. 378

N. PICULELL

Sønderjydsk Maanedsskrift Tønder

Postgiro Nr. 9816.

Abonnementspris fjerdingaarlig ved Posten Kr. 1,65, — i
Boghandelen eller frit tilsendt fra Seminarielærer Eskildsen
i Tønder Kr. 1,50.
